

Onderwerp

Vaststelling Regionaal Waterprogramma Zuid-Holland 2022 - 2027

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

Wat is het regionaal waterprogramma?

De Omgevingswet bepaalt dat de provincie een regionaal waterprogramma vaststelt. Daarin moet in ieder geval staan wat de provincie doet om uitvoering te geven aan de Europese richtlijnen die betrekking hebben op water (verplichte onderdelen). Het gaat om de volgende richtlijnen:

- Kaderrichtlijn Water;
- Grondwaterrichtlijn;
- Drinkwaterrichtlijn;
- Richtlijn Overstromingsrisico's;
- Zwemwaterrichtlijn.

Naast deze verplichte onderdelen bevat het regionaal waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 ook niet-verplichte onderwerpen, zoals zoetwatervoorziening, wateroverlast, vaarwegbeheer en waterrecreatie. Hiermee laat provincie Zuid-Holland zien hoe ze samen met haar partners werkt aan een regionaal watersysteem dat bijdraagt aan een gezond, veilig, aantrekkelijk, concurrerend en bereikbaar Zuid-Holland.

Het regionaal waterprogramma is zelfbindend. Dat betekent dat alleen Gedeputeerde Staten eraan gebonden zijn. Toch heeft het regionaal waterprogramma ook gevolgen voor andere overheden. Die zijn wettelijk verplicht rekening te houden met de verplichte onderdelen van het regionaal waterprogramma. De binding van andere overheden aan de niet-verplichte onderdelen is waar nodig geregeld via de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening.

Relatie met het omgevingsbeleid

Het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland bestaat uit:

- de omgevingsvisie (wat wil de provincie bereiken);
- het omgevingsprogramma (wat doet de provincie om dat te bereiken);
- de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (benodigde juridische regels).

Het omgevingsprogramma bestaat uit verschillende onderdelen. Een daarvan is het regionaal waterprogramma. Om de activiteiten en maatregelen in het regionaal waterprogramma van context te voorzien, is inzicht in de beleidskeuzes uit de omgevingsvisie nodig. Daarom bevat het Zuid-Hollandse regionaal waterprogramma de beleidskeuzes uit de omgevingsvisie voorafgaand

aan de beleidsuitwerkingen (maatregelen en activiteiten). Aldus bestaat elk hoofdstuk van dit regionaal waterprogramma uit:

1. de beleidskeuze;
2. de beleidsuitwerking.

De volgende beleidskeuzes komen in dit regionaal waterprogramma aan de orde:

- waterveiligheid (hoofdstuk 2);
- mooi en schoon water (hoofdstuk 3);
- bodemdaling (hoofdstuk 4);
- sport, recreatie, water- en groenbeleving (hoofdstuk 5: waterrecreatie);
- goed functionerende provinciale infrastructuur (hoofdstuk 6: vaarwegen);
- toekomstbestendige infrastructuur (hoofdstuk 6: vaarwegen).

Integraliteit en samenwerking

Het provinciaal belang volgt uit wettelijke taken en uit bestuurlijke ambities, waardoor de sturing (de provinciale rol) kan variëren van het bieden van ruimte en samenwerken tot het maken van afspraken en afdwingen. Voor het realiseren van de wateropgaven werkt de provincie samen met andere partijen. Waar mogelijk gaan integrale maatwerkoplossingen boven generieke regels.

Zoals water is verweven met het Zuid-Hollands landschap en gebruiksfuncties als landbouw en industrie, zo is water ook verweven met een aantal complexe opgaven waar het openbaar bestuur voor gesteld staat, zoals klimaatadaptatie en energie- en landbouwtransitie. De aanpak van deze transitie vraagt om meer integraliteit en samenwerking tussen overheden en met de samenleving. In de omgevingsvisie en in het regionaal waterprogramma zijn integraliteit en samenwerking verder uitgewerkt. In het regionaal waterprogramma wordt zo veel mogelijk aangegeven waar maatregelen en activiteiten bijdragen aan andere opgaven. En waar er sprake is van conflicterende belangen, is beschreven hoe daarmee om te gaan.

Er zijn ook opgaven die om een gebiedsgerichte uitwerking vragen en in enkele gevallen is er een gebiedsgerichte samenwerking voor een grote wateropgave. Dit regionaal waterprogramma gaat in op de Deltaprogramma's van Zuidwestelijke Delta en Rijnmond-Drechtsteden. Beide geven een gebiedsgerichte uitwerking aan opgaven uit het nationaal Deltaprogramma.

Beleid in ontwikkeling

Dit Regionaal Waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 komt in de plaats van het Regionaal Waterplan Zuid-Holland 2016-2021. Op hoofdlijnen wordt het beleid uit het Regionaal Waterplan Zuid-Holland 2016-2021 voortgezet in het regionaal waterprogramma, maar op punten is het ook aangepast. Aanleidingen daartoe waren:

1. kwaliteitsverbetering;
2. klimaatadaptatie;
3. verandering van wetgeving.

Ad 1. Kwaliteitsverbetering

De kwaliteitsverbetering gaat vooral over redactionele wijzigingen om de leesbaarheid en indeling van teksten te verbeteren.

Ad 2. Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een van de opgaven die in de volle breedte doorwerkt in het provinciaal beleid. In de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is afgesproken dat waterrobuust en klimaatbestendig inrichten in 2020 verankerd moet zijn in het beleid en het concreet handelen van overheden. Daarom is het omgevingsbeleid van provincie Zuid-Holland aangevuld met een nieuwe beleidskeuze voor klimaatadaptatie. Bestaande beleidskeuzes zijn waar nodig aangepast om beter rekening te kunnen houden met klimaatverandering. De beleidskeuze klimaatadaptatie komt niet terug in het regionaal waterprogramma, omdat deze beleidskeuze breder is dan alleen het waterbeleid en bijvoorbeeld ook gaat over klimaatbestendig bouwen en de provinciale wegen. Klimaatadaptatie is wel een belangrijk onderdeel van de beleidsuitwerking in het regionaal waterprogramma. Klimaatverandering heeft immers grote impact op de wateropgaven, door onder andere veranderende rivierafvoeren, veranderende neerslagpatronen, zeespiegelstijging en toenemende watervraag door hitte, droogte en verzilting. In de beleidsuitwerking voor grondwater, zoet water en bodemdaling is daarom ruime aandacht voor verzilting, droogte en de houdbaarheid van functies. In de beleidsuitwerking voor waterveiligheid wordt ingegaan op overstromingsrisico's en wateroverlast.

Ad 3. Verandering van wetgeving

Met de komst van de Omgevingswet komen andere wetten te vervallen. Vooral het wegvallen van de Wet bodembescherming leidt tot andere verantwoordelijkheden in het grondwaterbeheer. Dit vraagt om een gezamenlijk traject met andere overheden, waarin de rolverdeling opnieuw uitgevonden moet worden. De stand van zaken is verwerkt in het regionaal waterprogramma, maar het omgevingsbeleid en de beleidsuitwerking blijven in ontwikkeling. Ook veranderende Europese regels, waaronder de Richtlijn prioritare stoffen oppervlaktewater en grondwater, hebben doorwerking in het provinciaal waterbeleid.

Inhoud

Formele bevoegdheid van Provinciale Staten

Het uitstel van de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet naar 1 juli 2022 heeft tot gevolg dat het voorliggend regionaal waterprogramma conform het huidige recht dient te worden vastgesteld. Dit is ingegeven door het feit dat de KRW-nota uiterlijk in het eerste kwartaal van 2022 moet zijn vastgesteld, omdat de daarin opgenomen maatregelen input vormen voor de stroomgebiedsbeheerplannen bij het nationaal waterprogramma. In juridische zin betreft het derhalve de vaststelling van een regionaal waterplan op grond van de Waterwet, waartoe Provinciale Staten het bevoegd gezag zijn. Het regionaal waterplan zal na inwerkingtreding van de Omgevingswet middels overgangsrecht komen te gelden als regionaal waterprogramma op grond van de Omgevingswet. Daarom blijft de naamgeving regionaal waterprogramma voor het regionaal waterplan gehandhaafd.

Voorafgaande besluitvorming

Gedeputeerde Staten hebben op 17 november 2020 een eerste concept-ontwerp van het regionaal waterprogramma vastgesteld. Provinciale Staten zijn hierbij in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen over het concept-ontwerp te uiten (PZH-2020-757209290). Dit concept-ontwerp van het regionaal waterprogramma is op 2 december 2020 in de Statencommissie Klimaat, Natuur en Milieu (KNM) besproken.

Nadien hebben Gedeputeerde Staten op 9 februari 2021 een ontwerp regionaal waterprogramma vastgesteld in verband met de start van de terinzageleggingsperiode van het nationaal waterprogramma, omdat het regionaal waterprogramma op de verplichte onderdelen voedend is aan het nationaal waterprogramma. U bent hierover per brief van 9 februari 2021 geïnformeerd (PZH-2021-765144397).

Gedeputeerde Staten hebben op 5 juli 2021 het herziene ontwerp regionaal waterprogramma vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Het ontwerp van het regionaal waterprogramma is herzien naar aanleiding van opbrengsten uit het gevoerde participatieproces en afstemming met medeoverheden. De stukken zijn ter kennisname aan Provinciale Staten gestuurd (PZH-2021-778536797). Hierbij is van de gelegenheid gebruik gemaakt om u te informeren over het advies van de Provinciale Adviescommissie Leefomgevingskwaliteit en het uitstel van de intredingsdatum van de Omgevingswet.

Het uitstel van de Omgevingswet heeft voor wat betreft de afgelegde voorbereidingsprocedure geen juridische consequenties gehad, omdat de voorbereiding van beslissingen van Provinciale Staten op grond van artikel 158, eerste lid, sub b, van de Provinciewet in handen van Gedeputeerde Staten ligt.

Proces

Het betreft de vaststelling van beleid als resultante van de beleidsontwikkeling.

De opgaven die op ons afkomen vragen van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen dat ze samenwerken als één overheid. Dit betekent dat ze over de muren van hun eigen taken heen moeten kijken en experts, belanghebbenden en ervaringsdeskundigen moeten betrekken bij de beleidsvorming.

Voor het regionaal waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 is het meest intensief afgestemd met de zeven Zuid-Hollandse waterschappen. Op bestuurlijk en ambtelijk niveau is meerdere keren overleg gevoerd over inhoud en planning. Voor een aantal deelonderwerpen zijn aparte bijeenkomsten georganiseerd of heeft afstemming via bestaande gremia plaatsgevonden. Niet alleen met de waterschappen, maar ook met drinkwaterbedrijven, omgevingsdiensten en gemeenten. Het traject voor de vaststelling van doelen en maatregelen om de Europese Kaderrichtlijn Water uit te werken, is afgestemd op de planning van het nationaal waterprogramma en verder uitgewerkt in het Regionaal Bestuurlijk Overleg van het deelstroomgebied Rijn-West.

Een concept van het regionaal waterprogramma is op 2 december 2020 besproken in uw Statencommissie KNM. In deze vergadering zijn door gedeputeerde Baljeu twee toezeggingen gedaan. De eerste betreft meer duiding te geven aan het onderwerp verzilting. Naar aanleiding van deze toezegging is in de inleiding aangegeven in welke hoofdstukken het onderwerp verzilting aan de orde komt. Daarnaast heeft gedeputeerde Baljeu toegezegd te zullen onderzoeken of Gedeputeerde Staten een routekaart aan Provinciale Staten kunnen toesturen waarin inzichtelijk wordt gemaakt welke stappen er genomen moeten worden om de doelen in de KRW te kunnen behalen.

De maatregelen die Provincie Zuid-Holland de komende planperiode in samenwerking met de waterschappen neemt zijn opgenomen in de KRW-nota (bijlage B bij het regionaal waterprogramma). Zoals opgemerkt in de KRW-nota doen de Zuid-Hollandse partijen (waarbij de provincie een regisserende rol heeft) wat ze kunnen om de doelen te halen, maar zijn hierin ook afhankelijk van maatregelen die het Rijk neemt. Wij blijven op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau in gesprek met zowel de Zuid-Hollandse partners als het Rijk om zoveel mogelijk belemmeringen weg te nemen die invloed hebben op het behalen van de gestelde doelen.

Op 2 juni 2021 is door de Provinciale Adviescommissie voor de Leefomgevingskwaliteit (PAL) per brief een advies op hoofdlijnen over het regionaal waterprogramma aangeboden aan Provinciale Staten. In de aanbiedingsbrief van het herziene ontwerp (PZH-2021-778536797) bent u geïnformeerd over de appreciatie hiervan door Gedeputeerde Staten.

Op 22 april 2021 heeft een brede participatiebijeenkomst over het regionaal waterprogramma plaatsgevonden, met meer dan 80 deelnemers van andere overheden, terreinbeheerders, maatschappelijke organisaties en andere geïnteresseerden. De participatie en afstemming met de deelnemers hebben bijgedragen aan wijzigingen die bij de herziening van het ontwerp op 5 juli zijn vastgesteld.

Het ontwerp regionaal waterprogramma heeft ter inzage gelegen van 13 juli tot en met 20 september 2021. In totaal 23 partijen hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zienswijzen in te dien. Er zijn ruim 300 zienswijzen geïdentificeerd en van een reactie voorzien. Deze zijn opgenomen in de nota van beantwoording. De belangrijkste wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen:

- De tabel maatregelen in de KRW-nota paragraaf 4.5 is geactualiseerd en onder andere aangevuld met een verkenning hoe de provincie beperkingen kan stellen aan het gebruik van vislood. In dezelfde paragraaf is tekst ingevoegd om de inzet van de Zuid-Hollandse partijen beter te duiden;
- Enkele verduidelijkingen in de tekst ten aanzien van de bescherming van bronnen voor drinkwaterwinning (paragraaf 3.4.1);
- De tekst over de aanpak van verzilting (paragraaf 3.6.1) is aangevuld met voorbeelden van concrete maatregelen.
- Aanscherping van de tekst ten aanzien van de toestandsbeoordeling van grondwaterlichamen en het schrappen van de kaart in KRW-nota bijlage 7 omdat een correct beeld nog niet te geven is;
- Verbetering van de leesbaarheid van de bijlagen; tekstsuggesties zijn zoveel mogelijk overgenomen, binnen de bestaande beleidsuitgangspunten. Veruit de meeste zienswijzen (156) hebben betrekking op bijlage C.
- In bijlage D zijn de onderwerpen "Lozen in de bodem" en "de rolverdeling bij de overige receptoren die geen onderdeel van dit beleidskader zijn" aangescherpt en verduidelijkt.

Zienswijzen die niet hebben geleid tot wijziging van het regionaal waterprogramma zijn onder andere:

- Complimenten en steun voor het beleid;
- Zienswijzen die betrekking hebben op teksten die zijn overgenomen uit het reeds vastgestelde omgevingsbeleid, zoals de beleidskeuze uit de omgevingsvisie en het

hoofdstuk over bodemdaling. Bij de terinzagelegging was aangegeven dat deze teksten niet open stonden voor zienswijzen. Op verzoeken om meer concrete uitwerking van het beleid voor bodemdaling wordt verwezen naar de lopende uitwerking van de veenweidestrategieën;

- Zienswijzen die betrekking hebben op de doorwerking van klimaatadaptatie in het ruimtelijk beleid vallen buiten de scope van het regionaal waterprogramma. De provincie is in gesprek met de waterschappen over de verdere uitwerking hiervan.
- Oproep om het regionaal waterprogramma aan te scherpen en te komen met een plan om de KRW-doelen te halen. De maatregeltabel is weliswaar aangevuld, maar dat is geen aanscherping. De Zuid-Hollandse partijen doen wat ze kunnen, maar zijn ook afhankelijk van de inzet van het Rijk. Bij de mid-term review in 2023 wordt de voortgang van het doelbereik beoordeeld.
- Voorstellen voor beleidsrijke wijzigingen in bijlage C worden meegenomen in een nog te doorlopen evaluatie.
- Zienswijzen over de wijze waarop de provincie de juridische uitwerking van bijlage D gaat regelen. Het regelen gebeurt via de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening, die op deze onderwerpen nog in ontwikkeling is.

Behalve wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen zijn ambtshalve enkele wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het ontwerp als vastgesteld op 5 juli 2021. Het gaat om kleine verbetering in de tekst en het schrappen van de alinea over de Erasmusvaart. Gedeputeerde Baljeu heeft u per brief (PZH-2021-786974948 dd. 29 september 2021) geïnformeerd over het feit dat Hoogheemraadschap van Delfland heeft aangegeven dat het project alleen kan doorgaan als het door alle bestuurlijke partijen gedragen wordt en niet alleen door het Hoogheemraadschap. In deze brief is aangekondigd u te zijner tijd te informeren over de uitkomst van een bestuurlijk overleg tussen de vier partners (Hoogheemraadschap van Delfland, gemeente Den Haag, gemeente Westland en Provincie Zuid-Holland) over de toekomst van het project. In het bestuurlijk overleg is geconcludeerd dat het project wordt beëindigd vanwege onvoldoende draagvlak bij partijen.

Procedure

Na agendering in de procedurevergadering van uw Statencommissie KNM op 19 januari 2022 kan het voorstel inhoudelijk worden besproken in de Statencommissie KNM van 16 februari en wordt vaststelling geagendeerd voor de plenaire vergadering van 9 maart 2022.

Onderdelen van de KRW-nota (bijlage B) zijn voedend voor het stroomgebiedbeheerplan Rijn-West, dat als bijlage bij het Nationaal Waterprogramma wordt vastgesteld. Daarom worden de regionale waterprogramma's vastgesteld voorafgaand aan het Nationaal Waterprogramma.

Het regionaal waterprogramma wordt iedere zes jaar geactualiseerd en als het nodig is vaker. Daarmee volgt het de plancyclus van de Europese Kaderrichtlijn Water.

Bijlage C en D worden pas van kracht met inwerkingtreding van de Omgevingswet. Bijlage C bevat het operationeel grondwaterbeleid en zal een aantal vigerende beleidsregels gaan omvatten. Het gaat hierbij om de beleidsregels met betrekking tot het ondergronds beluchten van grondwater, open bodemenergiesystemen en de verlening van vergunningen ten behoeve van

grondwateronttrekkingen. Bijlage D betreft een nieuw beleidskader voor grondwaterkwaliteit, omdat de Wet bodembescherming vervalt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit beleidskader bevat het provinciale beleid met betrekking tot het voorkomen, beperken en verwijderen van verontreinigingen in het grondwater met het oog op de doelstellingen van de KRW.

Bij de vaststelling van het Regionaal Waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 wordt het regionaal waterplan Zuid-Holland 2016-2021, zoals vastgesteld bij besluit van Provinciale Staten d.d. 29 juni 2016 met nummer 6904, ingetrokken.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 7 december 2021, met het besluitnummer PZH-2021-794223039;

Overwegende dat met dit besluit uitvoering wordt gegeven aan de wettelijke opdracht een regionaal waterplan vast te stellen waarin het provinciaal waterbeleid is opgenomen gericht op het beschermen en benutten van de regionale watersystemen op het Zuid-Hollands grondgebied;

Gelet op:

- artikel 4.4, artikel 4.5 en artikel 4.8 van de Waterwet;
- artikel 4.10, artikel 4.11 en artikel 4.12 van het Waterbesluit;
- artikel 4.1 van de Waterregeling;
- artikel 105, eerste lid, jo. 143, tweede lid, van de Provinciewet;
- artikel 8.4 van de Omgevingsverordening Zuid-Holland; en
- artikel 4.57 van de Invoeringswet Omgevingswet.

Besluiten:

1. Vast te stellen het Regionaal Waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027.
2. Vast te stellen de Nota van Beantwoording zienswijzen regionaal waterprogramma.
3. Te bepalen dat Bijlage C en Bijlage D bij het Regionaal Waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027 pas in werking treden op het moment dat de Omgevingswet in werking is getreden.
4. In te trekken het Regionaal Waterplan Zuid-Holland 2016-2021 zoals vastgesteld bij besluit van Provinciale Staten d.d. 29 juni 2016 met nummer 6904.

Den Haag, 9 maart 2022

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

griffier,

B.S.M. Sepers

voorzitter,

drs. J. Smit

Bijlagen:

1. Gewijzigd ontwerp regionaal waterprogramma Zuid-Holland 2022-2027
2. Bijlage B – KRW-nota
3. Bijlage C – operationeel grondwaterbeleid
4. Bijlage D – beleidskader grondwaterkwaliteit
5. KRW-nota bijlage 12: waterkwaliteit oppervlaktewaterlichamen
6. Nota van beantwoording zienswijzen regionaal waterprogramma Zuid-Holland

Den Haag, 7 december 2021

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit